

บทที่ 4

สถานที่ทำการศึกษา

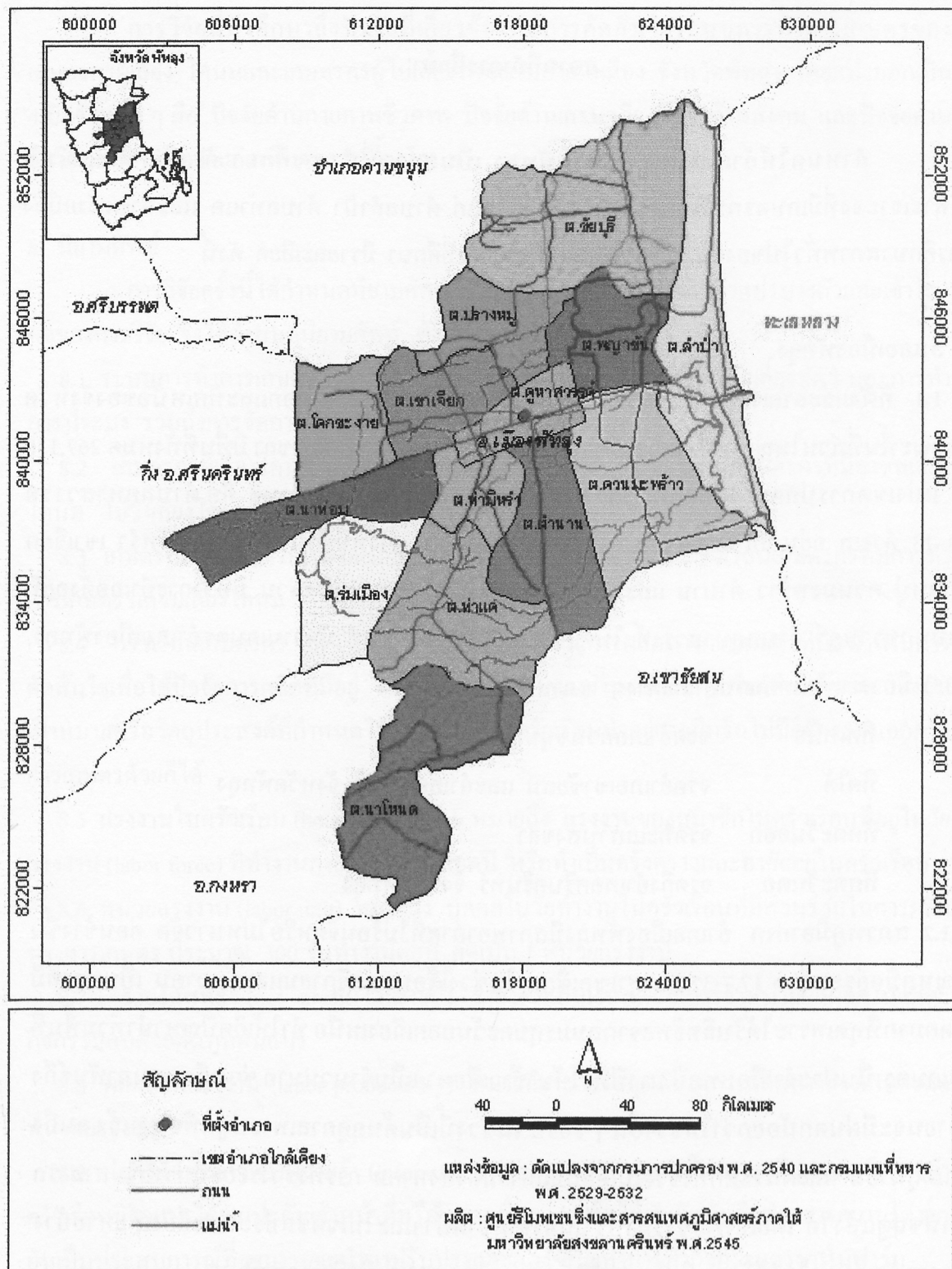
กำหนดให้อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นสถานที่ทำการศึกษา คัดเลือกตำบลแบบ เฉพาะเจาะจงที่มีเกษตรกรรมเชิงโคนมหนาแน่น ได้แก่ ตำบลลำปำ ตำบลท่าแค และตำบลร่มเมือง การศึกษาสภาพทั่วไปของอำเภอเมืองพัทลุง และตำบลที่ศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. อำเภอเมืองพัทลุง

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตั้งอยู่ทางตอนกลางก่อนไปทางทิศตะวันออกและทิศเหนือของจังหวัด ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มบริเวณชายฝั่งทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ทั้งหมด 267,138 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 ตำบล อยู่ในเขตเทศบาล 1 ตำบล คือ ตำบลคูหาสวรรค์ อีก 13 ตำบลอยู่นอกเขตเทศบาล แบ่งเป็น 139 หมู่บ้าน บางหมู่บ้านในตำบลท่ามิหรำ เขาเจ็ยกปรางหมู่ ควนมะพร้าว ตำนาน และพญาขัน ดินอยู่ในเขตเทศบาลบางส่วน มีที่ว่าการอำเภอดังอยู่ที่ ถนนทุกขราษฎร์ ตำบลคูหาสวรรค์ ในเขตเทศบาลเมืองพัทลุง (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง, 2535) มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ (ภาพประกอบ 3) คือ

ทิศเหนือ	จรดอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	จรดอำเภอเขาชัยสน และอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	จรดทะเลสาบสงขลา
ทิศตะวันตก	จรดกิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

1.2 สภาพภูมิอากาศ อำเภอเมืองพัทลุงมีสภาพอากาศที่ไม่ร้อนจัดหรือไม่หนาวจัด ค่อนข้างชื้น มีอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 17.7-37.7 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม เป็นช่วงที่มีฝนตกมากที่สุดเพราะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ การเกษตรเป็นประจำเกือบทุกปี บางปีทำให้หน้าข้าวเสียหายเป็นจำนวนมาก ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึง เมษายนจะมีฝนตกน้อยกว่าในช่วงอื่นๆ ของปี ในช่วงนี้เป็นต้นฤดูการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง จนถึงเดือนมิถุนายน และฝนจะตกทั้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม การทิ้งช่วงระยะนี้บางปีไม่สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ โดยเฉพาะข้าวนาปรังเนื่องจากขาดน้ำ และในเขตชลประทานก็ยังเสียหายบ้าง เนื่องจากกักเก็บน้ำไว้ได้น้อย มีปริมาณน้ำฝนรวมเฉลี่ย 1,992.3 มิลลิเมตรต่อปี



ภาพประกอบ 3 แผนที่แสดงอาณาเขต การคมนาคม และแหล่งน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

1.3 ลักษณะทางนิเวศน์วิทยาการเกษตร อำเภอเมืองพัทลุงมีลักษณะพื้นที่ลาดเทจากเทือกเขาบรรทัดทางทิศตะวันตกสู่ทะเลสาบสงขลาทางทิศตะวันออก มีเขตการปลูกพืชอยู่ 4 เขต คือ (1) เขตเทือกเขาบรรทัดประกอบด้วยหินแกรนิตเป็นส่วนใหญ่ เหมาะสำหรับปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น (2) เขตบริเวณไหล่เขามีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลอนชัน เป็นดินที่เกิดจากการทับถมชะล้างของเทือกเขาบรรทัด เหมาะสำหรับปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และพืชไร่ (3) เขตที่ราบน้ำท่วม เป็นดินจากตะกอนลำน้ำ สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวใช้สำหรับการทำนา และ(4) เขตชายทะเลสาบสงขลา เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมอยู่เป็นเวลานานและเกิดอันตรายขนานไปกับทะเลสาบสงขลา

2. ตำบลลำปำ

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมืองพัทลุง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 11 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 26,924 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง, 2543 ก) มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ (ภาพประกอบ 4) คือ

ทิศเหนือ จรดตำบลนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทิศใต้ จรดตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก จรดทะเลสาบสงขลา

ทิศตะวันตก จรดตำบลควนมะพร้าว ตำบลพญาขัน และตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง

2.2 เส้นทางคมนาคม ตำบลลำปำมีเส้นทางคมนาคมทางบกสายหลัก ดังนี้

2.2.1 ถนนลาดยาง จากอำเภอเมืองพัทลุงถึงชายทะเลสาบสงขลา (หาดแสนสุขลำปำ) ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

2.2.2 ถนนลาดยาง รพช. สายลำปำ-ปากหวะ ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ผ่านหมู่ที่ 6 บ้านนอกทุ่ง และหมู่ที่ 9 บ้านโพธิ์เค็ด

2.2.3 ถนนลาดยาง รพช. สายลำปำ-ปากประเหนือ ยาวประมาณ 7 กิโลเมตร ผ่านหมู่ที่ 5 บ้านไร่ หมู่ที่ 3 บ้านเตาปูน และหมู่ที่ 7 บ้านวัดป่าลิไลยก์

2.2.4 ถนนโยธาธิการ สายลำปำ-เตาปูน ยาวประมาณ 2 กิโลเมตร

2.3 สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศของตำบลลำปำเป็นพื้นที่ราบและเป็นลอนลูกคลื่น ริมทะเลสาบเป็นเนินสันดอนลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นที่ลุ่มมีน้ำขังตลอดปี ทำให้บริเวณหมู่ที่ 1 บ้านหัวควน หมู่ที่ 3 บ้านเตาปูน หมู่ที่ 4 บ้านโคกลุง หมู่ที่ 8 บ้านปากประ และหมู่ที่ 11 บ้านชายคลอง ซึ่งเป็นพื้นที่นาถึก ทำนาปีไม่ได้ผล เพราะมีน้ำท่วมขังเป็นเวลานานทำให้ข้าวเสียหายทุกปี ส่วนทางทิศตะวันออกริมชายฝั่งทะเลสาบสงขลาเป็นที่สูง

พื้นที่นาเป็นนาดอน เกษตรกรใช้เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกข้าว และปลูกผัก พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลลำปำ มีโอกาสฝนตกน้อยกว่า 60 วันต่อปี มีเพียงบางส่วนที่มีโอกาสฝนตกระหว่าง 60-80 วันต่อปี

2.4 ลักษณะดิน ตำบลลำปำมีลักษณะดินที่สำคัญ แบ่งตามกลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 6 กลุ่มชุดดินที่ 4 และกลุ่มชุดดินที่ 16 (กองสำรวจและจำแนกดิน, ม.ป.ป.) มีรายละเอียด ดังนี้

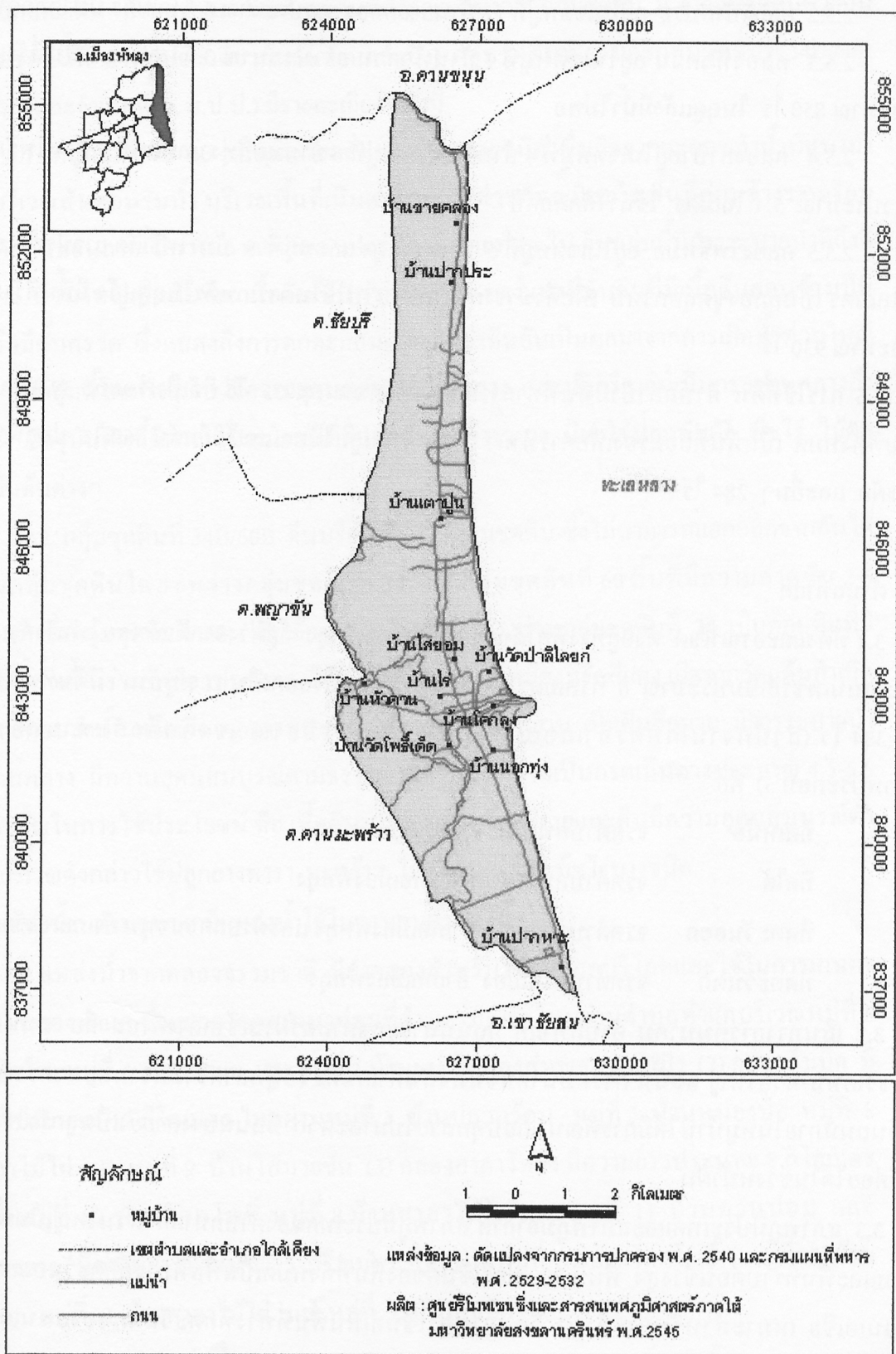
2.4.1 กลุ่มชุดดินที่ 6 เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทา กลุ่มดินนี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำเร็ว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 เปอร์เซ็นต์ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าว ส่วนใหญ่ใช้ทำนาหรือใช้ปลูกพืชล้มลุกในช่วงฤดูแล้ง ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบางนรา ชุดดินมโนรมย์ ชุดดินเชียงราย ชุดดินนครพนม ชุดดินปากท่อ ชุดดินสุโขทัย ชุดดินท่าศาลา ชุดดินแกลง ชุดดินคลองขุด และชุดดินสตูล เป็นต้น

2.4.2 กลุ่มชุดดินที่ 14 เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีน้ำตาล หรือสีเทาปนดำ ซึ่งมีปริมาณอินทรีย์วัตถุสูง ดินล่างมีสีเทา ดินล่างช่วงลึกกว่า 80 เซนติเมตร มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนเขียวที่มีสารกำมะถันมาก พบบริเวณที่ลุ่มต่ำชายฝั่งทะเลหรือบริเวณพื้นที่ทรุ มีความลาดชัน 0-1 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเร็วมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างน้อยกว่า 4.5 ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ คือ ดินเป็นกรดกำมะถันหรือเป็นดินเปรี้ยวจัด และในช่วงฤดูเพาะปลูกมักมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมเกิดขึ้นเสมอๆ ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินระแงะ และชุดดินตันไทร

2.4.3 กลุ่มชุดดินที่ 16 เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแข็ง สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือสีน้ำตาลปนเทา ในดินชั้นล่างมีจุดประสีน้ำตาลเข้ม สีเหลืองหรือสีแดง กลุ่มดินนี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.0-6.0 ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ คือ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและหน้าดินแน่นทึบทำให้ข้าวแตกกอได้ยาก ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินหินกอง ชุดดินศรีเทพ ชุดดินลำปาง ชุดดินพานทอง และชุดดินเกาะใหญ่ เป็นต้น

2.5 แหล่งน้ำ ตำบลลำปำมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร ดังนี้

2.5.1 น้ำทะเลสาบสงขลา มีหมู่บ้านที่อยู่ติดทะเลสาบสงขลา ได้แก่ หมู่ที่ 6 บ้านนอกทุ่ง หมู่ที่ 7 บ้านวัดปาลิไลยก์ หมู่ที่ 8 บ้านปากประ หมู่ที่ 10 บ้านปากหวะ และหมู่ที่ 11 บ้านชายคลอง



ภาพประกอบ 4 แผนที่แสดงการแบ่งอาณาเขต การคมนาคม และแหล่งน้ำ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

2.5.2 คลองปากประ อยู่ในเขตหมู่ที่ 11 บ้านชายคลอง ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

2.5.3 คลองหัวควน อยู่ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านหัวควน ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 850 ไร่ ในฤดูแล้งมีน้ำไม่พอ

2.5.4 คลองลำปำอยู่ในเขตหมู่ที่ 4 บ้านโคกลุง หมู่ที่ 6 บ้านนอกทุ่ง และหมู่ที่ 9 บ้านโพธิ์เค็ด ยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ใช้น้ำได้ตลอดปี

2.5.5 คลองโพธิ์หมอ อยู่ในเขตหมู่ที่ 6 บ้านนอกทุ่ง และหมู่ที่ 9 บ้านโพธิ์เค็ด ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นคลองขุดลอกใหม่ เพื่อดึงน้ำจากทะเลสาบไปใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง มีพื้นที่รับน้ำประมาณ 930 ไร่

2.6 การใช้ที่ดิน ตำบลลำปำมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 10,735 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.87 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่ถือครองเพื่อการทำนา 7,104 ไร่ ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น 669 ไร่ ปลูกพืชไร่ พืชผัก และอื่นๆ 284 ไร่

3. ตำบลท่าแค

3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองพัทลุง อยู่ห่างจากตัวอำเภอไปทางด้านใต้ตามถนนเพชรเกษมประมาณ 6 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 26,384 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง, 2543 ข) มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ (ภาพประกอบ 5) คือ

ทิศเหนือ จรดตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง

ทิศใต้ จรดตำบลนาโหนด อำเภอเมืองพัทลุง

ทิศตะวันออก จรดตำบลตำนาน อำเภอเมืองพัทลุง และตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน

ทิศตะวันตก จรดตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองพัทลุง

3.2 เส้นทางคมนาคม ตำบลท่าแค มีถนนสายยุทธศาสตร์ผ่านเข้ากลางตำบล คือ ถนนสายเพชรเกษม-หาดใหญ่ ฉะนั้น การคมนาคมขนส่งสินค้าเกษตรไปสู่ตลาดจึงมีความสะดวกรวดเร็ว ส่วนถนนภายในหมู่บ้านได้มีการพัฒนาเกือบทุกสายไปมาสะดวก มีถนนบางสายยังเป็นลูกรังใช้การไม่ค่อยได้ในช่วงหน้าฝน

3.3 สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศของตำบลท่าแค ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่ราบค่อนข้างสูง พื้นที่ 70 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ทางทิศตะวันออกของถนนเอเชีย เหมาะสำหรับการทำนา อีก 30 เปอร์เซ็นต์เป็นพื้นที่ทางทิศตะวันตกของถนนเอเชีย เป็นพื้นที่ราบค่อนข้างสูงเหมาะสำหรับการทำสวน เช่น สวนยางพารา พื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลท่าแค มีโอกาสฝนตกระหว่าง 81-120 วันต่อปี มีเพียงบางส่วนที่มีโอกาสฝนตกระหว่าง 60-80 วันต่อปี

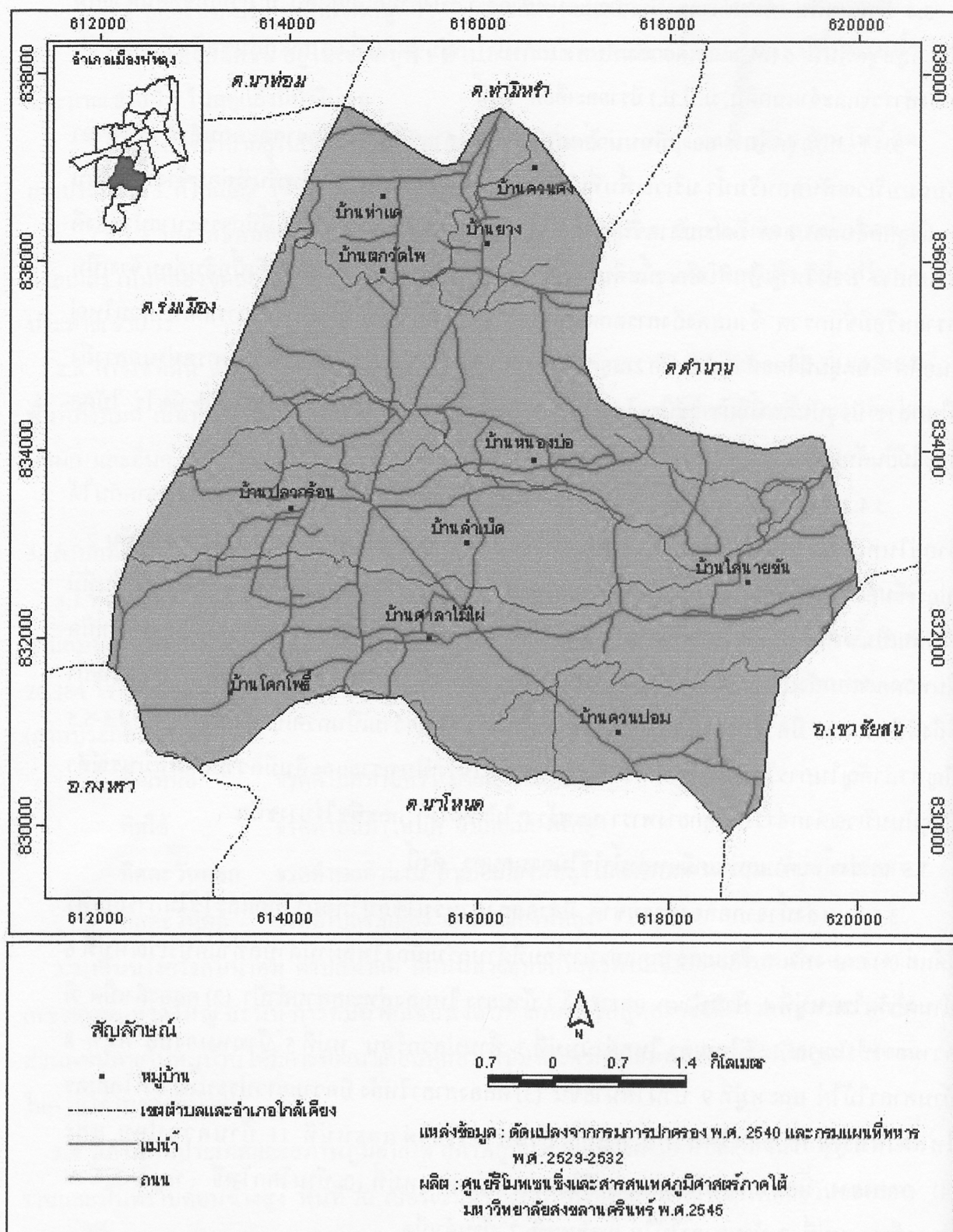
3.4 ลักษณะดิน ตำบลท่าแค มีลักษณะดินที่สำคัญ แบ่งตามกลุ่มชุดดิน มี 3 กลุ่มชุดดินด้วยกัน คือ กลุ่มชุดดินที่ 6 (ลักษณะเดียวกับตำบลลำป่า) กลุ่มชุดดินที่ 60 และกลุ่มชุดดินที่ 34B/60B (กองสำรวจและจำแนกดิน, ม.ป.ป.) มีรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 กลุ่มชุดดินที่ 60 เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดพามาทับถมบริเวณสันดอนริมน้ำ บริเวณพื้นที่เนินตะกอน ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 0-1 เปอร์เซ็นต์ โดยทั่วไป ดินกลุ่มนี้มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นดินลึก เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน บางแห่งมีชั้นดินที่มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายหรือมีชั้นกรวด ซึ่งแสดงถึงการตกตะกอนต่างยุคของดินอันเป็นผลมาจากการเกิดน้ำท่วมใหญ่ในอดีต ดินกลุ่มนี้โดยทั่วไป มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง ปัจจุบันดินนี้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างกว้างขวาง นิยมใช้ปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้นต่างๆ

3.4.2 กลุ่มชุดดินที่ 34B/60B ดินบริเวณนี้มี 2 กลุ่มชุดดิน ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้ว่าอยู่ในกลุ่มชุดดินใด ระหว่างกลุ่มชุดดินที่ 34 และ กลุ่มชุดดินที่ 60 พื้นที่ที่มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งกลุ่มชุดดินที่ 60 (ดังได้กล่าวในข้างต้นแล้ว) ส่วนกลุ่มชุดดินที่ 34 เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนเหนียวปนทราย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ คือ เนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทรายและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกยางพารา มะพร้าว ไม้ผลต่างๆ และพืชไร่บางชนิด

3.5 แหล่งน้ำ ตำบลท่าแคมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร ดังนี้

3.5.1 แหล่งน้ำจากคลองธรรมชาติ มีลำคลองสำหรับใช้อุปโภคบริโภคและใช้ในการเกษตร ได้แก่ (1) คลองท่าแค ซึ่งแยกจากคลองนาท่อมที่ตำบลร่วมเมืองไหลผ่านตำบลท่าแคบริเวณหมู่ที่ 6 บ้านตกวัดไผ่ หมู่ที่ 4 บ้านท่าแค และหมู่ที่ 1 บ้านยาง ไหลลงสู่ทะเลสาบลำป่า (2) คลองลำเบ็ด มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร ไหลผ่านหมู่ที่ 3 บ้านปลวกร้อน หมู่ที่ 5 บ้านหนองบ่อ หมู่ที่ 8 บ้านศาลาไม้ไผ่ และหมู่ที่ 9 บ้านไสนายขัน (3) คลองศาลาโหยง มีความยาวประมาณ 8 กิโลเมตร ไหลผ่านหมู่ที่ 10 บ้านโคกโพธิ์ หมู่ที่ 8 บ้านศาลาไม้ไผ่ และหมู่ที่ 11 บ้านควนป้อม และ (4) คลองยาง มีความยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ไหลผ่านหมู่ที่ 10 บ้านโคกโพธิ์ หมู่ที่ 3 บ้านปลวกร้อน หมู่ที่ 8 บ้านศาลาไม้ไผ่ และหมู่ที่ 7 บ้านลำเบ็ด



ภาพประกอบ 5 แผนที่แสดงอาณาเขต การคมนาคม และแหล่งน้ำ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

3.5.2 แหล่งน้ำชลประทาน ได้แก่ (1) โครงการชลประทานนาท่อม ไหลผ่านหมู่ที่ 1 บ้านยาง หมู่ที่ 2 บ้านควนคง หมู่ที่ 5 บ้านหนองบ่อ และหมู่ที่ 6 บ้านตควัดไพ (2) โครงการชลประทาน พญาไธสง ไหลผ่านหมู่ที่ 8 บ้านศาลาไม้ไผ่ หมู่ที่ 9 บ้านไสนายชัน หมู่ที่ 10 บ้านโคกโพธิ์ และหมู่ที่ 11 บ้านควนปอม (3) คลองชลประทานศาลาโหยง มีความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร ไหลผ่านหมู่ที่ 8 บ้านศาลาไม้ไผ่ หมู่ที่ 9 บ้านไสนายชัน หมู่ที่ 10 บ้านโคกโพธิ์ และหมู่ที่ 11 บ้านควนปอม และ(4) นบวังปริง ซึ่งจัดทำโดยเงินงบประมาณ สส. โครงการ กสข. ไหลผ่านหมู่ที่ 8 บ้านศาลา ไม้ไผ่ หมู่ที่ 10 บ้านโคกโพธิ์ หมู่ที่ 3 บ้านปลวกร่อน หมู่ที่ 5 บ้านหนองบ่อ และหมู่ที่ 7 บ้านลำเบ็ด

3.6 การใช้ที่ดิน ตำบลท่าแค มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 22,061 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 83.61 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นที่ถือครองเพื่อการทำนา 19,239 ไร่ พื้นที่สวนยางพารา 1,826 ไร่ ปลูกไม้ผลและ ไม้ยืนต้น 625 ไร่ ปลูกพืชไร่ 120 ไร่ และปลูกพืชผัก 10 ไร่

4. ตำบลร่มเมือง

4.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองพัทลุง อยู่ห่างจากตัวอำเภอ ประมาณ 20 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 18,360 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง, 2538) มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ (ภาพประกอบ 6) คือ

ทิศเหนือ	จรดตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง
ทิศใต้	จรดตำบลชะรัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	จรดตำบลท่าแค อำเภอเมืองพัทลุง
ทิศตะวันตก	จรดตำบลอ่างทอง กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

4.2 เส้นทางคมนาคม ตำบลร่มเมือง มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกับอำเภอเมือง พัทลุง ดังนี้

4.2.1 ถนนสายพัทลุง - ตรัง ถึงสามแยกโคกเข้ยม เดินทางต่อระยะทาง 8 กิโลเมตร ถึงหมู่ที่ 3 บ้านหูแร่ หากเข้าทางถนนท่านช่วย เดินทางต่อระยะทาง 12 กิโลเมตร ถึงหมู่ที่ 7 บ้านลำ

4.2.2 ถนนสายพัทลุง - หาดใหญ่ ถึงสามแยกบ้านท่าแค เดินทางต่อระยะทาง 8 กิโลเมตร ถึง หมู่ที่ 1 บ้านโหล๊ะพันหงส์ หากเข้าทางสามแยกปลวกร่อน เดินทางต่อระยะทาง 13 กิโลเมตร ถึง หมู่ที่ 6 บ้านมายาง

4.3 สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ ตำบลร่มเมืองมีลักษณะพื้นที่ลาดเทจากทิศตะวันตก มาทางทิศตะวันออก ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะสมในการปลูกยางพารา ไม้ผล ไม้ยืนต้น และปลูกพืชไร่

สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนเหนียว พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลร่มเมืองมีโอกาสฝนตกระหว่าง 81-120 วันต่อปี มีเพียงบางพื้นที่ที่มีโอกาสฝนตกระหว่าง 60-80 วันต่อปี

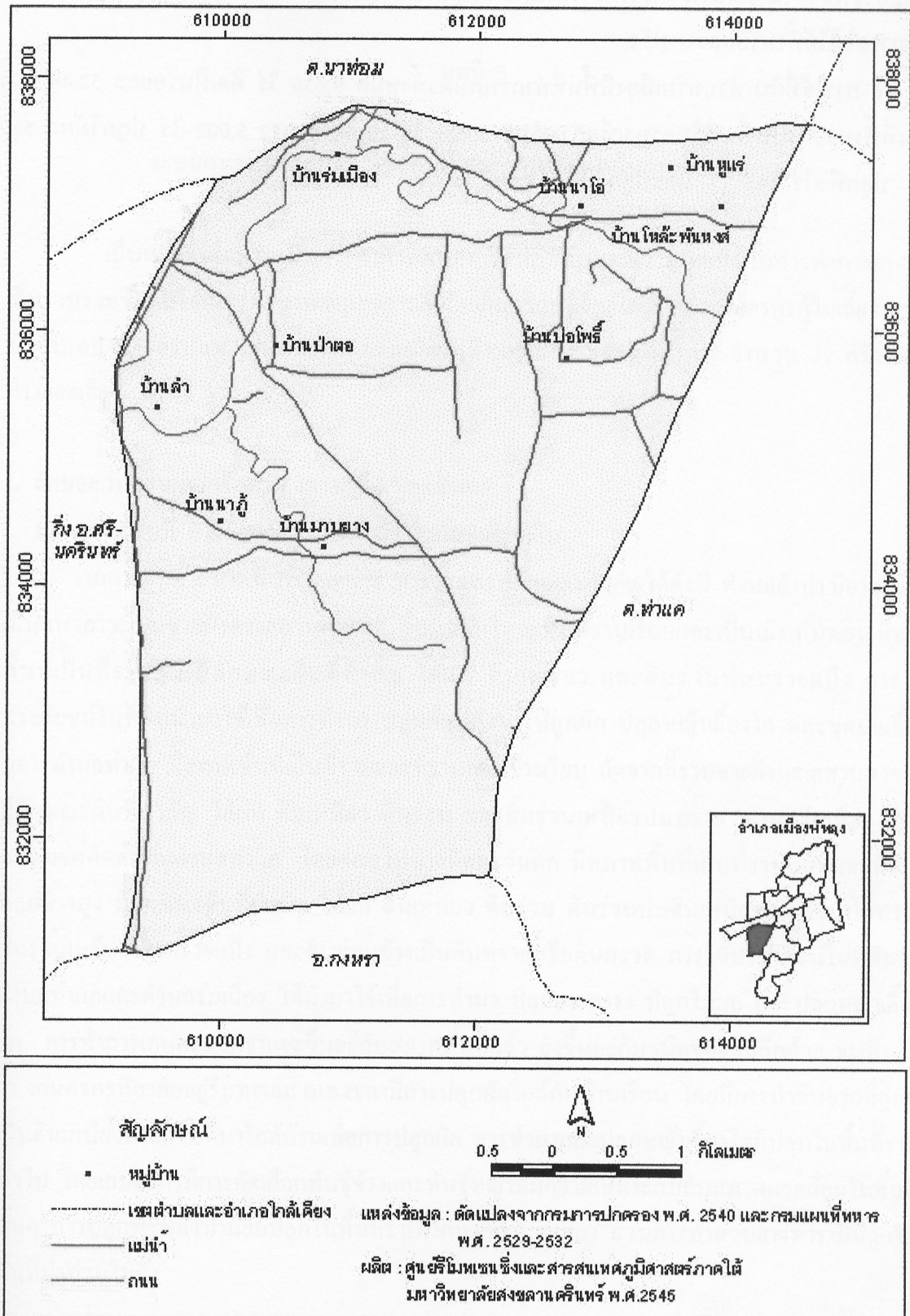
4.4 ลักษณะดิน ตำบลร่มเมืองมีลักษณะดินที่สำคัญๆ แบ่งตามกลุ่มชุดดิน มี 5 กลุ่มชุดดิน ด้วยกัน คือ กลุ่มชุดดินที่ 6 กลุ่มชุดดินที่ 60 กลุ่มชุดดินที่ 34B/60B (ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้ว ในตำบลลำปำและตำบลท่าแค) ส่วนกลุ่มชุดดินที่ 26B และกลุ่มชุดดินที่ 32B (กองสำรวจและจำแนกดิน, ม.ป.ป.) มีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 กลุ่มชุดดินที่ 26B เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียวหรือเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง ส่วนใหญ่เกิดจากการสลายตัวของหินต้นกำเนิดชนิดต่างๆ ซึ่งมีทั้งหินอัคนี หินตะกอนและหินแปร พบบริเวณพื้นที่ดอนซึ่งมีลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงพื้นที่เนินเขา มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ คือ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ และบริเวณที่หน้าดินค่อนข้างเป็นทรายและมีความลาดชันสูงมีอัตราเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินมาก หากมีการจัดการดินที่ไม่เหมาะสม ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกยางพารา ไม้ผลต่างๆ และพืชไร่บางชนิด ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินพังงา ชุดดินภูเก็ท ชุดดินโคกกลอย ชุดดินท้ายเหมือง ชุดดินห้วยโป่ง ชุดดินอ่าวลึก ชุดดินประทิว ชุดดินกระบี่ และชุดดินลำภูรา เป็นต้น

4.4.2 กลุ่มชุดดินที่ 32B เป็นกลุ่มดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทรายเป็งบางแห่งอาจมีชั้นดินทรายละเอียดสลับชั้นอยู่ สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลืองปนน้ำตาล และมักมีแร่ปะปนกับเนื้อดิน เกิดจากตะกอนดินที่น้ำพัดพามาทับถมบริเวณสันดินริมน้ำ ซึ่งมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2 - 5 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5 - 5.5 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกยางพารา กาแฟ และไม้ผลชนิดต่างๆ ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องคุณสมบัติของดิน แต่อาจมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมสร้างความเสียหายให้แก่พืชผลที่ปลูก

4.5 แหล่งน้ำ ตำบลร่มเมืองมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร ดังนี้

4.5.1 คลองนาท่อม มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่ตำบลลำปำ มีความยาวประมาณ 42 กิโลเมตร ได้ไหลผ่านบริเวณตอนบนของตำบลร่มเมือง ยาวประมาณ 5 กิโลเมตร คลองสายนี้เกษตรกรไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำนาได้ เนื่องจากคลองมีตลิ่งสูงมาก แต่จะนำมาใช้ได้บ้างในการปลูกผักสวนครัว หรือปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน



ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงอาณาเขต การคมนาคม และแหล่งน้ำ ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

4.5.2 คลองส่งน้ำโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นโดยกระทรวงเทคโนโลยีและการพลังงาน คลองสายนี้ไหลผ่านหมู่ที่ 7 บ้านลำ และหมู่ที่ 6 บ้านมาบยาง คลองส่งน้ำนี้สามารถใช้ได้ทั้งนาปีและนาปรัง

4.6 การใช้ที่ดิน ตำบลร่มเมืองมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 9,636 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.48 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่ถือครองเพื่อการทำนา 5,228 ไร่ ปลูกยางพารา 5,002 ไร่ ปลูกไม้ผล 589 ไร่ ปลูกพืชไร่ 245 ไร่ และปลูกไม้ยืนต้น 96 ไร่